

Politický přístup v práci velitelů

Komunistická strana Československa v celém procesu budování a obrany rozvířené socialistické společnosti se dlouhodobě orientuje nejen na pochopení objektivního vztahu mezi politikou a ekonomikou, ale také na zvyšování úlohy subjektivního faktoru, na zdokonalování stylu a metod práce ve všech oblastech

života. Úsilí strany o nové revoluční myšlení a jednání vojenských kádřů se soustřeďuje na mnohostranné a široké využívání politického, vědeckého, komplexního a programově orientovaného přístupu v jejich velitelské a organizační činnosti.

Podstata politického přístupu

Pochopit podstatu politického přístupu nelze bez důsledného respektování vzájemného — dialektického vztahu mezi politikou a ekonomikou. Tento vztah není jednorozměrný a má kvantitativní a kvalitativní stránky. Z hlediska marxismu-leninismu je ekonomika součástí bytí, základnou života společnosti, určuje vědomí. Politika je koncentrovaným vyjádřením ekonomiky, ekonomiku trvale ovlivňuje a řídí ve prospěch dosažení konečných cílů budování a obrany socialismu a komunismu.

Politika je vždy „přítomna“ tam, kde působí ekonomické zájmy, které jsou vlastní sociálním vrstvám a skupinám každé spo-

lečnosti. Politika není jen prostým souhrnem vztahů mezi třídami, ale zároveň je i činitelem, který na tyto vztahy a zájmy působí. Zvláštnost vztahu ekonomiky a společnosti spočívá ve vzniku společenského zájmu. Samotné vítězství socialismu v ekonomice však ještě neznamená úplné vítězství socialistických idejí ve vědomí lidí, v jejich postojích k práci, ke společenskému vlastnictví a k společenskému zájmu. Dosažení tohoto cíle je nemyslitelné bez vlivu politiky. Právě politika, politické přístupy ke každé práci, jsou-li v nich dostatečně adekvátně vyjádřeny a respektovány zákonitosti vývoje socialismu, předurčují úspěch společenského úsilí.

Politický přístup je také závažným rysem leninského stylu a metody jako celostní systém norem a chování, obsahuje třídní pozice a kritéria hodnocení. V. I. Lenin viděl v zabezpečení prvotnosti politických přístupů mezi ostatními přístupy v řídicí a organizační činnosti ukazatel správnosti postupu a realizace marxismu. Byl proti nahrazování politického přístupu ekonomickým, hospodářským, úzce pojatým odborným či jiným přístupem. Varoval také před směřováním těchto přístupů.

Politický přístup představuje vystižení podstatného, klíčového a rozhodujícího momentu z hlediska potřeb revolučně praktické přeměny společnosti a společenského vývoje jako celku. Představuje také orga-

nizaci věcí v zájmu společnosti. Tento přístup přímo předpokládá vysokou úroveň odborných znalostí a je s ní v dialektické jednotě. Priorita politické stránky řešení procesů a jevů neznamená v praxi socialistické společnosti nijaké podcenění významu odbornosti, odborné specializace, ale její plné respektování. Např. dosažený stupeň světónázorové, operační a taktické připravenosti velitelů a štábů je jedním z dominujících faktorů bojové pohotovosti vojsk.

Zkušenost také potvrzuje, že nízká odborná úroveň se negativně projevuje v politickém přístupu, ale má vliv i na porušování socialistické morálky, na vzájemné vztahy apod.

Význam politického přístupu velitele

Obecné požadavky politicky přístupovat ke své práci velmi zřetelně platí v ČSLA, která je přímo řízena KSČ. Politický přístup v činnosti velitele se projevuje ve vysokém ideovém přesvědčení a v úrovni marxisticko-leninského světového názoru, ve schopnosti rozpracovávat politickou linii, cíle i úkoly komunistické strany v armádě, ve vojenskoprofesionální přípravě, ve stavu bojové a politické přípravy, v péči o kádry.

V politickém přístupu velitelů se odrážejí leninské normy stranického života, jakými jsou demokratický centralismus, spojení s masami, nesmiřitelnost a principálnost, čestnost a schopnost mluvit pravdu, důvěra v lidi, vysoká osobní odpovědnost a náročnost, nepetržitě sebezdokonalování, skromnost a upřímnost v práci i v osobním životě, nesmiřitelnost s buržoazní ideologií apod.

V každodenní práci velitelů tento přístup znamená, že při plnění úkolů musí vycházet ze zahraniční a vnitřní politiky strany, státu a dělnické třídy a že budou:

- z třídních a stranických pozic hodnotit a vysvětlovat jevy a události ve světě i doma,

- pozorně sledovat stav bdělosti, ostražitosti a přijímat potřebné závěry pro zvyšování bojové pohotovosti,

- hodnotit politické důsledky negativních jevů a narušování vojenské kázně,

- prohlubovat politické formy a metody práce s cílem všestranně objasňovat význam plnění úkolů a mobilizovat podřízené k jejich včasnému splnění,

- upevňovat spojení s příslušníky armády,

- specifickými prostředky a metodami uplatňovat své poslání tak, aby nedocházelo ke zdvojování s ostatními přístupy.

V politických přístupech jsou kladeny větší nároky na subjektivní faktor, tj. na znalosti, schopnosti, návyky a na odborné a mravní kvality velitelů. Požadavky na tento přístup se mění a rozvíjejí v návaznosti na stanovené úkoly. Na všech velitelstevských stupních je správně věnovat soustavnou péči prosazování progresivních myšlenek a postupů do života. Zkušenosti ukazují, že velitelé, kteří mnohostranně naplňují tyto nároky, dosahují zpravidla i vyšší úrovně bojové a politické přípravy u svých jednotek, utváří.

Uplatňováním jmenovaného přístupu velitelé rozpracovávají i vysvětlují politickou linii i úkoly komunistické strany v armádě. Jeho prostřednictvím se velitelé nejen řídí, usměrňují, ale i účinně rozvíjejí socialistické soutěžení, iniciativu, aktivitu a vynalézavost příslušníků armády v úsilí za zvyšování bojové pohotovosti vojsk. Je také kritériem hodnocení praktické činnosti, zda fakta a události působí v souladu s politickou linií nebo se od ní odklánějí.

Důsledná orientace na aplikaci tvůrčích přístupů se zkoumá, objasňuje a prosazuje do života v usneseních stranických organizací v armádě, v rozbořech ministra národní obrany a v pokynech hlavní politické správy ČSLA. Pečlivé studium, přesná znalost stranických usnesení, rozkazů, pokynů a směrnic vytvářejí předpoklady pro všestranné zdokonalování leninského stylu práce, pro využívání nejnovějších vědeckých poznatků, forem a metod řízení a velení vojskům a přispívá tak ke zvyšování

vání obranyschopnosti země. Proto velitelé cílevědomě studují i význam politického přístupu a prakticky jej používají.

Při uskutečňování stranického usnesení a rozkazů nadřízených v životě vojsk se snaží velitelé utvářet podmínky, které ovlivňují:

- způsoby pronikání stranických usnesení a rozkazů do vědomí vojáků a jejich získávání pro jejich realizaci,

- přesvědčenost lidí o správnosti stranického usnesení a rozkazů a na základě toho organizovat jejich splnění,

- přesné rozdělení povinností, práv a odpovědnosti podle úrovně připravenosti a schopnosti kádru,

- kontrolní činnost a přímou pomoc všude tam, kde se rozhoduje o úspěchu splnění usnesení a rozkazů.

Důležitou podmínkou aplikace politického přístupu je i vysoká úroveň vojensko-profesionální připravenosti velitele. Tato jeho připravenost je podstatným prvkem úspěšného prosazování stanovených úkolů bojové a politické přípravy. Připravenost v tom směru, že je schopen analyzovat reálný stav a najít správná východiska. V tom také, mimo jiné, spočívá nezastupitelná odpovědnost velitele útvaru, školy a zařízení ČSLA. V poslední době se daří více prosazovat tento náročný požadavek v praxi, což se projevuje např. v hlubším pochopení rozkazů vyšších velitelů. Kladné výsledky přináší správné naplňování tohoto nároku zvláště u velitelů, kteří se orientují na dosahování výtečných výsledků v bojové a politické přípravě a kde v tomto duchu rozvíjejí socialistické soužití, kde politické hodnocení každého úkolu vychází ze skutečného stavu realizace stranických usnesení, plnění rozkazů, směrnic a pokynů vyšších stupňů.

Formy projevu politického přístupu velitele

Poznatky a zkušenosti svědčí také o hlubokém praktickém významu politického přístupu v cílevědomém zdokonalování řídicí a organizátorské činnosti velitelů. To je zcela v souladu se stranickou orientací KSČ na kvalitu a efektivnost ve všech sférách života společnosti. Odtud pramení i objektivní potřeba zdokonalovat v práci velitelů řídicí a organizátorské schopnosti, věcnost a tvůrčí vztah k plnění úkolů v bojové a politické přípravě. Jádrem politického přístupu se tak projevuje v nejkoncentrovanější podobě.

Bojová a politická příprava je na vysokém stupni hlavně tam, kde vyšší stupně velení si patřičným způsobem všímají, jak nižší stupně velení, velitelé a ostatní funkcionáři znají stranická usnesení a rozkazy, kde nepřetržitě a diferencovaně působí na jednotlivé kategorie vojáků, kde úkoly jsou adekvátně rozpracovány na podmínky útvarů, škol a zařízení. Povrchní znalosti stranických usnesení a rozkazů brání dosud některým velitelům přesněji pochopit smysl a obsah požadavků politiky strany. Platí to především o těch velitelích, kteří se nedostatečně orientují v jádru problému a nedovedou pochopit jejich politický dosah. Proto právě u nich dochází častěji k přijímání dalších doplňujících opatření a rozhodnutí, která mají odstranit nedostatky v práci.

Je zapotřebí otázky vojenské výstavby, výcviku a bojové pohotovosti vojsk v nejvyšší možné míře nejen zajistit, ale také ukázat a zkoumat jejich politický smysl a sociální účinek. Na tom, jak jsou velitelé zralí v tomto ohledu závisí také uskutečňování politiky strany v armádě.

Politický přístup v pracovním stylu velitele musí být založen i na jednotě vědeckosti a političnosti. Projevuje se v tvůrčím vztahu k řešení úkolů, z něhož se rodí smysl a cit pro nové a jehož výsledkem je revoluční optimismus, zdravá sebedůvěra a rozvoj iniciativy. Výrazem političnosti v působení velitelů je jejich trvalé spojení s masami vojáků, upevňované nejen osobní aktivitou, ale i prostřednictvím velitelských orgánů, stranických a svazáckých organizací. Stále pečlivěji je nutné ve velení a řízení zvažovat sociální a společenské důsledky přijatých velitelských rozhodnutí a zabezpečovat jejich realizaci výchovou, uvědomováním a motivací podřízených, kteří svou konkrétní tvořivost rozhodnou o celkovém výsledku procesu velení.

Celá řada velitelů se účinně podílí na ideové výchovné práci. Jejím základem je objasňování obsahu usnesení strany a jejich realizace v životě vojsk. Posláním ideové výchovy je pevně semknout příslušníky ČSLA kolem politiky strany a tím také rozvíjet jejich činnost a elán při plnění úkolů.

Vhodné spojování velitelské, organizátorské a ideové výchovné aktivity velitelů ovlivňuje myšlení, city a vůli příslušníků armády, pomáhá jim vytvořit si účinný

způsob jednání. Bez jednotného vzájemně sladěného působení těchto složek nelze úspěšně vyřešit žádný závažnější úkol zabezpečování bojové a politické přípravy. Ideologická a masová politická práce velitelů je nenahraditelnou formou spojení s příslušníky armády.

Organizátorská a ideové výchovná práce mají tvůrčí úlohu. Málo by prospělo věci, kdybychom se pokoušeli ukazovat jen úspěchy a omlouvat chyby. Jelikož velitelé bojují za docílení nové vyšší úrovně bojové a politické přípravy, musí být pravdiví, kritičtí a neobcházet ani nepřehlížet nešvary. Zkušenost ukazuje, že nejpokrokovější úlohu sehraje taková řídící, organizátorská a ideové výchovná práce, která nezkrsluje skutečnost ani do růžova, ani do černa a ukazuje život takový, jaký opravdu je. Souhrnné a teoreticky zobecněné údaje o výsledcích tohoto úsilí jsou velmi důležité, protože nejenže slouží člověku, socialismu, ale jsou též nejvyšším dosud poznaným a možným způsobem obrany komunismu. V tomto ohledu může působit porovnání dosažených výsledků s budoucími úkoly bojové a politické přípravy, se skutečnou situací, s názory v kolektivech, s analýzou nálad, námětů apod. To je cesta, jak ještě účinněji ovlivňovat vzájemné vztahy mezi lidmi a rozvíjet a usměrňovat jejich iniciativu při plnění úkolů bojové a politické přípravy.

Bylo by však chybné se domnívat, že politický přístup je nutný pouze pro překonávání negativních jevů v životě. Je objektivní a stálou nutností vzhledem k tomu, že jenom on může zajistit prioritu společenského zájmu. Politickému přístupu, je-li volen správně, je cizí přikrášlování reality, formalismus a nedoceňování výsledků. Hlavně tyto nedostatky způsobují pokles vlivu velitele i jeho autority a také brání účinnějšímu výchovnému působení.

Starostlivost o trvalý rozvoj společenskopolitické aktivity je dalším požadavkem v praxi velitele, který není „pouze“ služebním funkcionářem, ale také představitel strany a odpovídá za realizaci její politiky u útvarů, ve školách a zařízeních ČSLA.

Velitelé chápou nároky na aktivní, mnohostrannou politickovýchovnou práci. Většina z nich se zdárně a s nadšením podílí i na činnosti stranických a svazáckých organizací, zúčastňuje se masové politické práce a vystupuje k rozmanitým ideologickým otázkám. Jejich pozornosti neuniká ani promyšlená spolupráce se stranickými a společenskými organizacemi. To

je dnes zvláště aktuální s ohledem na potřebu podstatnějšího omlazování velitelského sboru.

Umění velitele — člena nebo kandidáta KSČ — usměrňovat práci stranické organizace na řešení úkolů bojové a politické přípravy a upevňování vojenské kázně, opírat se o její práci, autoritu a vliv je **závažný ukazatel stavu politického přístupu.** Velitel — nestraník se ve své práci opírá o stranickou organizaci. Většina velitelů aktivnějším a systematictějšíм přístupem (vystupováním na členských a výborových schůzích, besedách atd.) může více naplňovat tyto požadavky, které jsou obsaženy ve Směrnici pro práci organizací Komunistické strany Československa v Československé lidové armádě. Tím ještě všestranněji zvýrazní úlohu velitele jako politického vedoucího svých podřízených.

Základní organizace nemůže nahradit a také nenahrazuje stranickou odpovědnost velitelů. Praxe prokazuje, že výtečných a dobrých výsledků je dosahováno zvláště tam, kde nedílná velitelská pravomoc je uplatňována a posilována na základě osobní příkladnosti velitelů. K tomu může dále notně přispět i aktivní účast velitelského sboru na společenskopolitickém a kulturním životě.

Marxisticko-leninská teorie je základem pro správné uplatňování politického přístupu velitele. Úspěšné používání politického přístupu se projevuje i v cítění péči o zvyšování úrovně marxisticko-leninské připravenosti velitelů, v jejich ideové pevnosti a stranické zásadovosti. To všestranně napomáhá jejich tvůrčí činnosti a aktivitě.

Neměnným základem ideové přesvědčenosti kádru zůstává vědecký světový názor a marxisticko-leninská teorie. Správně postupují ti velitelé, kteří náležitě pečují o zvyšování organizovanosti a efektivnosti marxisticko-leninské přípravy politického školení mužstva a poddůstojníků apod.

Nejen revoluční teorie marxismu-leninismu, ale také politika a politické přístupy, které z ní vycházejí, jsou vědecké, jsou vědou i uměním.

Předpokladem správného vztahu k zabezpečení úkolů bojové a politické přípravy je principiálnost, náročnost a odpovědnost velitelů.

V některých jednotlivostech může a musí působit pouze politika, politický přístup. Vždyť promarní-li se např. čas určený na výcvik a v důsledku toho je snižována

připravenost, vycvičenost a součinnost vojsk, pak tuto ztrátu už nelze nijakým způsobem nahradit. V tomto směru jsou zapotřebí kádry, které nedopustí, aby iniciativou lidí byla nahrazována neschopnost, malá promyšlenost, které se snaží nezklamat důvěru strany a lidu, které principiálně přistupují k plnění svých povinností. Proto je správné kádry vést tak, aby spolehlivě hájily zájmy komunistické strany, aby stranickostí byla prodchnuta veškerá jejich činnost při výchově a výcviku příslušníků armády.

Politický přístup, jako jeden z rysů leninského stylu práce, je projevem naprosto jednoznačně třídním. Základním sociálním zaměřením tohoto přístupu je ochrana životních zájmů pracujícího lidu a úsilí zaměřené na jejich realizaci. Tento tvůrčí postup si nelze osvojit školometskou metodou, bez vyhraněného vnitřního ideového komunistického přesvědčení.

Politickovýchovná a organizátorská práce velitelů předpokládá stranickou zásadovost, to znamená řešit každou otázku

seriózně a čestně z hlediska zájmů strany, socialistického státu, pracujícího lidu a celé naší armády. Čestnost a principiálnost dále značí otevřeně a politicky přesně hodnotit fakta a události ve vojenském životě, vést boj s lhostejností, s nesprávnými náladami a sebeuspokojením, proti zjednodušování ve výcviku a výchově, nedopustit zkreslování výsledků, důsledně hodnotit, co výcviku a výchově prospívá a co je s nimi v rozporu.

Všestranná péče ÚV KSČ a vlády ČSSR, věnovaná ČSLA, zavazuje k ještě hlubšímu zvládnutí a uplatňování politického přístupu v práci velitelů. Je jedním z důležitých předpokladů rozvoje aktivity velitelů s cílem soustředit úsilí příslušníků armády ke zdárnému splnění stále náročnějších požadavků bojové a politické přípravy. Tematika obsahu politického přístupu velitele je mnohotvárná. Nejvyšším ideovým kritériem musí být to, jak pomáhá pochopit smysl a význam socialistických přeměn, získat příslušníky armády pro uvědomělé zajišťování bojové pohotovosti útvarů, škol a zařízení ČSLA.